

Scriptie: modelbouw of creatieve daad?

Mr. L.J.A. Pieterse*

‘Schrijven moet’, zo wordt wel beweerd, en dat geldt zeker als het gaat om het concipiëren van een scriptie die ook onder de naam thesis bekendheid geniet. Die opdracht, want dat is het stellig, vormt meestal het laatste onderdeel van een studie: de kroon op het werk, die toegang verschaft tot de begeerde academische graad. Maar voor heel wat studenten is het schrijven van een verhandeling een karwei waar tegenop wordt gezien en niet zelden is sprake van een voorspoedige zwangerschap die wordt gevolgd door een zware bevalling. Het is in ieder geval een activiteit waarbij het niet meer aankomt op het reproduceren van het in de studieboeken verkondigde en het anderszins geleerde, maar op zelfstandigheid en eigen creatieve inbreng. Nu klinkt dat misschien enigszins verheven, maar wie zichzelf de tijd gunt, zal merken hoe aangenaam en interessant fiscaal onderzoek kan zijn. Een meer dan aardige bijkomstigheid is dat de schrijver zich (voor het laatst?) vrij mag weten van externe druk; een opdrachtgever die ‘ergens op uit is’ ontbreekt immers. Wat dat betreft kan de universiteit de laatste ‘vrijplaats’ worden genoemd.

De vraag is hoe de exercitie die het schrijven van een werkstuk is, moet worden aangepakt. Dat avontuur behoeft bepaald niet eenzaam te zijn, omdat studenten worden begeleid door een docent of hoogleraar die richting aan het onderzoek zal (kunnen) geven. Ook zijn er talloze ‘zelfhulpboeken’ en andere – door de universiteit in het leven geroepen – handleidingen in omloop. Het kan goed zijn om daar kennis van te nemen, maar de veelheid aan suggesties, die soms met elkaar lijken te wedijveren als het om de mate van gedetailleerdheid gaat, kunnen er ook voor zorgen dat de moed de student in de schoenen zakt. Overigens bevatten dergelijke geschriften soms aanbevelingen die moeilijk zijn te volgen. Zo vermeldt een nog niet zo lang geleden verschenen instructie die ‘een leidraad voor het verrichten van onderzoek’ wil zijn, dat een student zich moet onthouden van ‘subjectieve oordelen’. Maar als dergelijke oordelen persoonlijke opvattingen vertolken, zijn zij, mits naar behoren gefundeerd, meer dan welkom (overigens kunnen ook ongenueanceerde standpunten werfkracht bezitten en het vermogen hebben discussie uit te lokken). Uiteraard kan het, voor wie een onderwerp met potentie in het vizier heeft, een hele toer zijn om een brug te slaan naar een adequate probleemstelling; bij het maken van die slag kunnen bedoelde gidsen beslist goede

diensten bewijzen.

Een andere vraag is of studenten niet te veel worden aangemoedigd om gangbare wegen te bewandelen. Het zou goed zij als zij ook eens een andere invalshoek kiezen en los proberen te komen van de voorgeschreven opbouw en andere ‘confecties’. Wie ‘modelschrijverij’ links laat liggen, vergroot de kans dat een product wordt afgescheiden dat het predicaat bekoorlijk kan verwerven. Degene die daar open voor staat en – zonder de inhoud geweld aan te doen – meer ruimte wil geven aan de creatieve – zelfs kunstzinnige – daad die schrijven ook is, kan zich bijvoorbeeld laten leiden door de vier zuilen van proza die een gerenommeerde schrijver tijdens een Leidse collegecyclus heeft gepropageerd. Deze colleges bevatten een aantal meer dan inspirerende ‘wetten’ over compositie en woordgebruik die, als zij met beleid worden toegepast, ook voor fiscalisten bruikbaar zijn.¹ Wie (op deze manier) creatief durft te zijn en bijvoorbeeld met een interessant essay op de proppen komt (dat kan worden gepubliceerd), verdient waardering; het zou te prijzen zijn als universiteiten deze invulling van een scriptie ondersteunen.

* Verbonden aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Deze bijdrage is op persoonlijke titel geschreven.

¹ Gerard Reve, *Zelf Schrijver Worden*, vierde druk, De Bezige Bij, Amsterdam 2011, p. 33 e.v.